

אורח

פרשת נצבים וזויר

303

The Name of the Parsha

1) Lubavitch ReLise

R' Sa'adia Ga'on writes that Nitzavim and Vayeilech actually constitute one single Parsha...

Some practical examples: When a person grows in his knowledge of Torah, there is a danger that his newly found sophistication may negatively affect his prior quality of simple faith and dedication.

At first glance, the two terms Nitzavim and Vayeilech appear to be diametrically opposed. Nitzavim means "standing firmly" in the same position...

Another example concerns the wealthy businessman who enjoys substantial growth in his financial affairs. Such a person may be tempted to feel that this growth came as a result of his good judgment and business acumen...

Standing firmly represents stability, reliability and strength. A king, for example, remains stationary on his throne, and those who wish to see him must come from afar.

The lesson here is obvious: Our challenge is to harmonize Nitzavim with Vayeilech—the stability of simple faith, together with constant growth and expansion.

Thus, the combination of simultaneously "standing firmly" and "moving" (Nitzavim-Vayeilech) represents: the ability to grow without compromising one's prior position of strength.

(Based on Sichas Shabbos Parshas Nitzavim-Vayeilech 5742; Likutei Sichos vol. 19, p. 298)

2)

עשרה וארבע

"אתם נצבים היום בלכם". "היום" הזה אימתי הוא? שני פירושים ל"היום" הזה: א) סתם "היום" טובנו בכל יום, כאותה שאמרו על "אשר אנכי מצויד היום": "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים"; ב) ב"לקוטי תורה" כתוב, ש"היום" הוא ראש-השנה. וכן כתוב: "זוהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב", ומתרגם התרגום: "זהו ביוםא דדינא כריש שתא". כוחות הדין באים בראש-השנה לקטרג על ישראל. ובשבת שלפני ראש השנה קורים בתורה "אתם נצבים היום... לפני ד'".

שני הפירושים אינם סותרים זה את זה. ראש-השנה לא ללמד על עצמו יצא. לפיכך נקרא "ראש", שבו מרכזו כל חיות השנה הבאה, בדרך שהראש משפיע כח חיות לכל הגוף. וכתוב בספרים, שלפיכך נקרא החדש "תשרי", שאותיותיו "רשית", — "מרשית השנה ועד אחרית שנה" כתוב בתורה. המלה "מראשית" חסר אליף; "מרשית", לרמו על "תשרי", — שכל החדש כולו משפיע על כל השנה; ראש-השנה משפיע קבלת מלכות שמים ("אמרו לפני מלכיות שתמליכותי עליכם"), ויום-הכפורים משפיע כח תשובה, וסוכות משפיע שמחה של מצוה. לפיכך כשבראש-השנה אנחנו "נצבים", אזי זה משפיע שבכל השנה נהיה "נצבים". כש"היום" הוא ראש-השנה, או ממילא נמשך מזה ל"היום" שבכל יום ויום.

ומה ענינו של "נצבים"? "נצבים" פירושו בקומה זקופה. הראש למעלה. המוח שליט על הלב, שלא יגרר האדם אחר יצר לב האדם רע מנעוריו, כבתמה זו שראשה למטה. ובראש-השנה כשאנו אומרים "זה היום תהלת מעשיך", אף הכוונה לבריאת העולם, שהי בכ"ה באלול נברא העולם, אלא הכוונה לבריאת אדם הראשון. תכלית הבריאה הייתה בשביל האדם. "אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי", "עשיתי ארץ" בשביל ש"אדם עליה בראתי", ולכן ראש השנה הוא "זה

1)

עת זמן, וגם בזמנינו אנו, מאנשים אשר חכמים הם בעיניהם, ומוכן שאם מתחילים הלילה לזוז אפילו זיו כל שהוא מאחת ממצוות התורה, או אפילו מאחד מפרטיה ודקדוקיה, והלכים מדחי אל דחי, להרוס כל עמדי הודת ויסודותיה, ולפרוק על מלכות שמים לגמרי ח"ו, כפי שהראנו כבר הנסיון והמצאות והמרה, ביחוד בזרנו אנו.

6 (7) 100

וכי לתוציא מדעה כזבת זו בזור העתיד, אמר הקב"ה למשה, שיעמיד להם את השמים והארץ לעדים, ושיסתכלו בהם איך שמאו ומעולם לא שינו את מולכם ואת מדתם, ואלו יהיו להם לראיה ולעדוה שמהשבה כזאת בשקר ובטעות יסודה, ושתורה עם כל פרטיה ודקדוקיה, עומדת וקיימת לעד ולעולמי עולמים בלי שום שינוי כל שהוא בכל דור ודור ובכל זמן ומקום, ושאיננו אפשר לעמוד בהם בכלום ולקיימם מתחילה ועד סוף, בלי שום שינוי וגרעון כלל.

וזמן ומקום, ושאיננו אפשר לעמוד בהם בכלום ולקיימם מתחילה ועד סוף, בלי שום שינוי וגרעון כלל.

הוא, במה שיראו ויסתכלו ויתבוננו בשמים, ובגלגל חמה היוצא ומאיר מן המזרח ומאיר לעולם באותה מדה מאז בריאת העולם ועד עתה, וכן הארץ וזרעים אותה ומצמיחה כדרכה מעת שנבראת וכאז כן הוא גם היום, וכן הים וכל בעלי החיים ממלאים כל אחד את תפקידו שהוטבע בהם משהת ימי בראשית; והם כלם לא נבראו אלא לשמש אתכם, וכמו שאמר בריש המאמר הסתכלו בשמים ובארץ שבראתי לשמש אתכם, כי הם אינם מקבלים לא שבר ולא עונש, ולא לבגידתם אחריתם, א"כ מוכח מזה שלא נבראו לצורך עצמם, אלא אך ורק לצרכיכם כדי לשמש אתכם, וכן אמרו בגמ' (ברכות ל"ב ב') עוה"ס ותאמר ציון עובדי ה' חי שכחני (ישעי' מ"ט), אמר לה הקב"ה לכנסת ישראל, בחי, שנים עשר מזלות בראתי בריקיע, ועל כל מזל ומזל שלשים חיל, ועל כל חיל חיל בראתי לו שלשים לגיון, ועל כל לגיון כר, וכולן לא בראתי אלא בשבילך כר, והיינו שכלם לא נבראו אלא לצורך ישראל, שכל אלה זקוקים להם לקיום התורה ומצוותיה, וכן אמרו חז"ל (ב"ר וברשי"י שם) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה.

21

26

31

36

41

46

הנה במדרש ריש בראשית רבה אמרו, ואחיה אצלו אמן, (משלי ח'), התורה אושרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנהג שבשולם מלך בונה שלטון, אינו בונה אותו מדעת עצמו אלא אומן, והאומן אינו בונה

והחמור למיניהם כלם שוחים זה לזה, ואין שום יתרון לפרה זו או חמור זה על שאר פרה חמור ממיניהם, ואינם מוסיפים שום מעלה ושבח מיום שנבראו, אלא כלם עומדים במצב אחד ובאותן המעשים ממש, כמעשה יום זה כן מעשיהם כל הימים, בלי שום חליפה ותמורה כל שהוא.

אולם לא כן הוא תאדם, שהוא שונה בתכלית מכל אלה, כי הוא מוונן בדעה השכל, ועליו מוטל לעשות מעשיו כפי רוח ביתו אשר חנן אותו אלקים, וכפי הדרוש הנצורך לאותו היום ולאותה שעה, בין בעניני העולם החומריים, דלא שייך לומר שהמעשים שעשה אתמול שיעשה אותן המעשים ממש היום, וכן בענינים הרוחניים בגון תורה ומצוות ומעשים טובים, אי אפשר שיהיה מוכרח ללמוד היום, אותו הלימוד דקא שלמד תמול שלשום, או שיעשה אותן המצוות שהודמנו לו לפני זמן שיעשנה גם עכשיו, אם המצוות אינן חמדידות, אלא הכל לפי זמן חיובם ע"פ התורה, או לפי ההזדמן באותה שעה.

ואם אמנם שאמרו בגמ' עירובין (ק' ב') אילמלא לא ניתנה תורה לישראל, למדנו צניעות מחתול, וגזל ממבלה, ועריות מיונה, דרך ארץ מתרנגול וכו', היינו, כיון שרואים איה מדה טובה במיני בעלי חיים השונים, מוכן מאליו דהאדם שהוא בעל סכל ובינה, כל שכן שהוא צריך לנהוג במדה טובה זו, אולם ללמוד מגלגל חמה והארץ שהם עומדים תמיד במצב אחד, ועושים מעשיהם הקבועים בלי זיו כל שהוא על ימין או על שמאל, לכאורה דאין בזה שום סברה ושום טעם.

ואפשר, דהכונה בזה שאמר שיסתכלו בשמים הארץ וכו' במה שאינם משנים את

מדתם, הוא שלא יעלה על הדעת בזמן מן הזמנים לומר, כדעת המתחכמים והמתחרשים האומרים דאם אמנם שמשפטי התורה ומצוותיה היו דרכי נועם ונתיבותיה נכונים ומתקנים לפי הדורות הקדומים, שהיו לפניו בזמן נתינתו, הן לפי טבעם ומזגם, הן לפי סדרי החיים שהיו קיימים אז, לזמן היה מתאים דברי התורה הזאת עד תומם, אבל לא כן בזמנינו ובדורות הללו, שנשתנו סדרי החיים ומנהגיהם בהרבה לפי המקומות והזמנים, גם טבעי האנשים בדורות הללו נשתנו להיתם חלושי

הזמן, הן במבנה גופם הן בתכונות נפשם, ומה שהיה מתאים וטוב ויפה לדורות הקדומים, אינם מתאימים ונאותים בימינו אלה שאנו חיים כהיום, וכדומה מהטענות והדעות המוטעות הללו, שלפיהם צריך הלילה לגרוע או לשנות מחוקי התורה ומצוותיה הקדומות, לפי זו העת וזה הזמן, וטענות אויליות כאלו נשמעים בכל

6

11

16

21

26

31

36

41

46

51

3

8) se

לצדו וראיה שבאמת אפשר ומוכרח לשמור
 כל דברי התורה הזאת, לעמוד בהם ולקיימם
 מאלף ועד תיו בכל עת וזמן כבתחילת נתינתה,
 דכמו שכל הבריאה לא נשתנתה כלל, ואנו נוהגים
 ומשתמשים באור אותה השמש והירח וכל צבאיהם
 כמאז תחילת הבריאה, וכן קיים אותו הטבע
 והמנוע בארץ, שזרעיה אותה והיא מצמיחה כאותו
 הזמן והמנוע שהיה נוהג אדם הראשון,
 שצריכים לתרוש ולזרוע ולהפיל ורעונם
 באדמה, ולהמתין עד אשר יצמחו, ולא נתחלפו
 והמאורות הראשונים במאורות החדשים לפי
 התחדשות הזמנים, וכן במנועי תבואת הארץ
 בהריעה הזריעה וקצירה, ורק נשתנו אופני
 הזריעה והקצירה וכליהם וכדומה, אבל עצם
 הטבע והנהגת של הארץ לא נשתנה, וכן בכל
 בעלי החיים החיים, שלם כמנהגו נוהג בכל
 עת ובכל זמן, וכיון שכל אלו נבראו לשמש
 אתכם כדי לקיים התורה והמצוות, אם כן
 מוכרח מזה דגם קיום התורה והמצוות הם
 נצחיים בלי שום שינוי כלל, כיון שכל הבריאה
 כולה לא נבראה אלא לפי התורה, שהיא הייתה
 כלי אומנתו של הקב"ה, ובה היה מביט ובורא
 את העולם, כגיל במדרש, וכמו שהקבי"ה נתן
 התורה נצחי ושלם בתכלית השלימות כן תורתו
 היא שלמה ונצחית, וכמו שאמר (שבת ק"ה
 א') אנכי, אבא נפשי כתבית יתבית.

אזנו מדעת עצמו אלא דיפתראות ופינקסאות
 יש לו, לדעת ואיך הוא עושה חרדים, ואיך
 הוא עושה שמשפין, כך הקבי"ה מביט בתורה
 ובורא את העולם, והתורה אמרה בראשית ברא
 א, ואין ראשית אלא תורה, שנאמר ה' קנני
 ראשית דרכי, ע"י"ש.

נמצא שהתורה הייתה כלי אומנתו של הקב"ה,
 ההתכנית שעל פיה ברא את העולם, וכל דבר
 גדול וקטן שברא בעולם, כל מצואיו ומבואיו
 בכל פרטיו, המה הכל כנגד התורה, וכנגד
 כל מצוה ומצוה, העשין והלארין שבה —
 כנגד וברא בעולם, בדקדוק עצום, כל הבריאה
 כולה, וכל בריאה ובריאה אפי' הפשוטה ביותר,
 לא נבראת לבטלה, וכאמור נבראו כלן בשביל
 ישראל, ובשביל קיום התורה וקיום מצוותיה
 ואזהרותיה.

ובכן, כשאנו רואים ומסתכלים בשמים ובארץ
 ובכל צבאיהם, איך שכולם עומדים על משמרתם
 כבראשונם, ומתנוגים בסדר מהלכם כל אחד
 לפי טבעו, ואינם משנים את מדתם מעת
 שנבראו, וכיון שכל אלה נבראו רק לשמש
 את ישראל, כדי שיהיה להם היכולת והאפשרות
 למלא חובתם בשמירת התורה והמצוות, אם כן
 זו עדות נאמנה והוכחה ברורה — שגם התורה
 כולה בכל פרטיה ודקדוקיה עומדת לעד
 ולעולמי עולמים בלי שום שינוי או גרעון,
 בכל זמן ובכל דור ודור, כי אם היה אפשר
 ח"ו שתשתנה בזמן מן הזמנים, אזי היה נגרם
 ויכר גם איזה שינוי בכל אלה הנבראים, כי
 כל זה לעומת זה ברא אלקים.

ולכונה זו העמיד להם את השמים והארץ.

ו"לך משה". מהיכן הלך, ולאן הלך? סתם הכתוב.

העמידה והחליכה לא ראי זו בראי זו. יש מעלה בהליכה שאין
 בעמידה, ויש להיפך. הדבר תלוי לאן האדם הולך. אם הוא הולך
 למחצה חפצו, הרי כל מה שהולך יותר הוא מתקדם יותר. ההילוך או
 ערף מהעמידה. אבל אם הוא הולך בכיוון לא נכון, כל שכן בכיוון
 הפוך ונגדי, הרי הוא תועה בדרך, וכל שהולך יותר תועה יותר. ראשית
 תיקונו או היא העמידה. לא לתעות הלאה. אחר כך יוכל להתבונן. איך
 למצוא הדרך הנכונה.

בני אדם נקראים "מהלכים", בניגוד למלאכים שנקראים "עומדים",
 ככתוב: "שָׂרִפִּים עֹמְדִים מִמַּעַל לֵוִי". הוא שכתוב: "וְנָתַתִּי לָךְ מְהַלְכִים בֵּין
 הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה". המלאכים, באותה המדרגה שנבראו בה, כך הם
 עומדים לעולם. בלי עליות וכלי ירידות. אבל ישראל הם מהלכים.
 "לָכֵן מְחִיל אֱלֹהִים". אדם צריך לשאוף תמיד לעלות מעלה מעלה.
 ואין קץ לעליות. "נְבִיא מִעַל גְּבוֹה שָׁמַר וּגְבוּהִים עֲלֵיהֶם". במה דברים
 אמורים? כשהוא הולך בודרכי התורה והמצוה. אבל אם הוא מעות את
 הישרה, הרי, אדרבה, כל מה שהולך יותר הוא תועה יותר, שכן גם
 היצר הרע נקרא "הולך", כמו שכתוב: "זִיבֵא הַלֵּךְ לְאִישׁ הַעֲשִׂירִי" (במשל
 של נתן הנביא לדוד). ואמר בגמרא: "זה יצר הרע". אף הוא הולך
 מדדי אל דדי: יהיוס אומר לו עשה כך, ומחר אומר לו עשה כך, עד
 שאומר לו לך ועבר עבודה זרה". ראשית תיקונו של האדם או —
 לעמוד. "עֹזֵב רָשָׁע יִחְפוֹ". לא לתעות הלאה. ואחר כך ישוב אל הדרך
 הנכונה, דרך התורה והמצוה.

ומשה רבנו — השיא של קדושת ישראל — בהגיעו לסוף ימיו, כמו
 שכתוב: "בֵּין-מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הָיִס" וכו', העידה התורה עליו,
 שכל ימיו היה מהלך מחיל אל חיל, עליה אחר עליה, ולא הוצרך אף
 פעם לעמוד. "וְיִלֵּךְ מִשָּׁה". תמיד היה "מהלך".

9) סתירה
 ומהלך

4)

10 (יא) וקטנם כי המצוה הזאת, על כל התורה כולה. והנכון כי על כל התורה יאמר כל המצוה אשר אנכי מצוך היום י, אבל המצוה הזאת על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל לבבך * ושבת עד ה' אליה, מצוה שיצוה אותנו לעשות כן, ונאמרה בלשון הבינוני * לרמוז בהבטחה כי עתיד הדבר להיות כן, והטעם לאמר כי אם יהיה נדחק בקצה השמים ואתה ביד העמים תוכל לשוב אל ה' ולעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כי אין הדבר נפלא ורחוק ממך אבל קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום, וזה טעם בפיו ובלבבך לעשותו * שיחודו * את עונם ואת עון אבותם בפייהם, וישבו בלבם אל ה' ויקבלו עליהם היום התורה לעשותה לדורות, כאשר הזכיר אתה ובניך בכל לבבך * כמו שפירשתי י:

11 זאת מרכה ר"ה ד' ט"ז: א"ר ברוספדאי אר"י ג' ספרים נפתחים בריה א' של רשעים גמורין וא' של צדיקים גמורין וא' של בינוניים וכו' בינוניים תלויין ועומדין מריה ועד ייה"כ זכו נכתבין לחיים לא זכו נכתבין למיתה. בס"ר רבנו הגאון כאן וברמב"ם פ"ג מהל' תשובה מבואר, ד"זכו" היינו אם עשו תשובה נכתבין לחיים ו"לא זכו" היינו אם לא עשו תשובה. וכן הוא להדיא בירושלמי כאן פ"א ה"ג. ובס"י "כוכבי אור" להגאון מהר"צ בלור ז"ל הקשה ע"ז, דהרי בינוני היינו מי שמעשיו שקולין מחצה זכיות ומחצה עונות, ווא"כ למה צריך תשובה, הא אפי' בלא תשובה בכל יוכל לזכות בדין, ע"י שהמקום מצוה א' להכריע כף הזכיות, ונמצא צדיק, שזכויותיו מרובין מעונותיו, ונחתם לחיים; ותירץ, דכיון דחובת התשובה בימים אלו הוא יותר גדול מכלל השנה, וע"כ העבירה של מניעת התשובה היא כל כך גדולה עד שאין בכמה זכיות שהמקום להכריע את כף הזכיות נגד העבירה של מניעת התשובה, וכמשי"כ הרמב"ם דשיקול זה אינו לפי מנין הזכיות אלא לפי גדולם. יעו"ש, שהאר"ך בזה בטוב טעם דעת.

12 כוכבי אור

12 נשכיל בינה ונחזקין עוד. את גדול מוכת הכתובה בימים אלו שבין ר"ה ליו"ט פ. לסוכה לפני ה' יח"ט להתחרט על עוונותיו. ולבקש מלפניו יח"ט מחילה וסליחה. כי הגה בגמ' יומא (דף פ"ג) איהא. ר' זורא כי הוה ליה מילתא כהדי ח"ט. הוה הליף וחי לקטיה ומחילת ליה. כי הדי דיתני ויפוק ליה מדעתיה. רב הוה ליה מילתא כהדי הוה סבחה. לא חאה לקמייהו במעלי יומא דכפורי. אמר ר' זורא חזיל אגח לפיוסי ליה. פגפג ביה רב הונא. אמר ליה לסיכא קח חזיל מר. אמר ליה לפיוסי לפגליה. אמר חזיל אגח למיקטל נפשא. חזיל זקס עליהו הוה יתיב וקח פלי רישא דלי עיניה ומחיה. אמר ליה אגח את זיל ליה לי מילתא כהדי דקח פלי רישא אישתמיס גרמא ונמתייהו בקוטיה וקטליה עביל בגמ'. ופרסי' ממילתא נפשיה לפני מי שחטא לו חזיל יבקש ממנו מחילה וימחול לו. הליף וחי. עובר ושוב. ומשגשג פעמים רבות. כהדי טבחה. הטבה חטא לו. קחזיל אגח רב. למיקטל נפשא. ופכשוו הוא מענישו למת. הכר רישא. משבר טלמיה ראש של כהמה. בקוטיה בגרירתו עכ"ל:

13 והנה, כעין זה כתב גם הרבנו יונה, הובא בח"י הריטב"א כאן, על הקושיא שהקשו אם לא זכו אמאי נכתבין למיתה והלא רב חסד מטה כלפי חסד, כתב וז"ל: והרי יונה הוסיף דלהכי לא קאמר חטאו נכתבין למיתה משום דהוי מילתא דהוא ממילא שהרי יו"ט מצוה מן התורה להתודות ולשוב בתשובה כדכתיב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והנה אם עשו מצות עשה זו זכו ונשתכרו ואם לא עשו כן הרי עברו והרשיעו ונתחייבו. עכ"ל.

14 יי"ט להבין מאין נובט המקור והשורש. לדרכי החסידות הזאת מה שעשו רב ור' זורא. כי לפי דין מי שהקיע את הכירו חפ"י ודבריהם ריבין לילך ולפייטו. ואם אינו מחפשים ברשונה. יחזור וילך פגפג שניה ושלישית. חמסם המוחל לא יהיה חכמי מלמסול. וכמבאר בשו"ע או"ח סי' תרצ"ט פ"ט. חכן מה שעשו רב ור' זורא. כי חס מי שחטאו להם לא בלו חללם ונלפיים חוסם ולבקש מהם מחילה. היו הם ממחילים את עצמם ומתקדשים להסועלים שחטאו כגדס. למען פי כאשר יהו קרובים אל מקום הסועל. חזיל כאשר החוטא יראה אותם ולא יצטרך לפדות. אפשר יתן החוטא אל לבו לבקש מהם מחילה. מה גדול ומה טרל דרכי החסידות

15 ונמצא לפ"ז, דהא דבעינן עשו תשובה, אינה מצד עצמה, אלא מטעם שחתכן הכרעת כף הזכיות על העונות. ולענ"ד, סתימת לשון הירושלמי והרמב"ם לא משמע כן. ועוד, וכי לא יתכן לפעמים שיעשה זכות גדול, כגון הצלת נפשות רבות מישראל וכיו"ב, שודאי יכריע כף הזכיות אף נגד העבירה של מניעת התשובה. וע"כ נראה לענ"ד פשוט, דהא דבעינן עשו תשובה היינו מצד עצמו. משום דנהי דמועיל כל השנה להכריע כף הזכיות אף אי מתחילת השנה ה' רשע שעונותיו מרובין, היינו דוקא עד התביעה של יום 4 הדיון; אבל ברי"ה, שכבר שקלו עונותיו ונמצא בינוני שאינו צדיק, שכבר נעשית עליו תביעה על שלא נמצא צדיק ברי"ה, מה יועיל מה שאח"כ יכריע עצמו את כף הזכיות להיות צדיק, מי"מ הרי התביעה עליו עדיין קיימת, למה לא ה' צדיק בזמן הקודם עד ר"ה, ותביעה זו לא יוכלה להתבטל אלא ע"י תשובה שלמה. כללו של דבר, דשיקול עונות אינו אלא ברי"ה, והכרעת כף הזכיות אינה מועלת אלא עד זמן שיקול העונות ולא אח"כ.

13 אלה המצוות - 56 ח"ה ר"ה

מלוך על כל העולם כולו

בכבודך (תפילת ראש השנה)

מפני מה אנו כופלים ואומרים: "מלוך על כל העולם כולו"? - שאל רבינו דוד, בעל ה"טורי זהב" - לכאורה היה לנו לבקש: "מלוך על כל העולם" ודי בכך. אלא - תירץ הט"ז - בגמרא מובא במקומות רבים הדין ש"רובו" כ"כולו", ואם היינו מבקשים "מלוך על כל העולם", היה אפשר לטעות חלילה ולומר שהכוונה על רוב העולם ורובו ככולו. לכן אנו כופלים ומבקשים: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך"!

5